Stuk **2042** (2008-2009) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

19 januari 2009

ONTWERP VAN DECREET

betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

INHOUD

Blz.

Memorie van toelichting 3
Voorontwerp van decreet 13
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen 19
Advies van de Raad van State 27
Ontwerp van decreet 37
Bijlage bij de memorie van toelichting: Reguleringsimpactanalyse 43

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE INLEIDING

Vrijwilligerswerk is en blijft uitermate belangrijk in de sectoren van welzijn en gezondheid. Vrijwilligers zijn immers het menselijk kapitaal waar een zorgzame maatschappij nood aan heeft. Niet alleen via de vele autonome vrijwilligersorganisaties maar ook via de zogenaamde ingebouwde vrijwilligers die zich complementair of in aanvulling van professionele krachten, inzetten in voorzieningen en instellingen, wordt er een belangrijke sociale bijdrage geleverd aan het invullen van de vele zorgnoden in onze samenleving. Vrijwilligers zijn bijgevolg van cruciaal belang voor een zorgzaam Vlaanderen.

Er is al enige tijd aandacht voor het georganiseerd vrijwilligerswerk in Vlaanderen. Dat wordt geïllustreerd door het decreet van 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector, dat een rechtsgrond wou scheppen voor een duidelijke profilering en erkenning van het vrijwilligerswerk. Daarbij lag de focus zeer sterk op het autonoom vrijwilligerswerk. Deze verenigingen binnen welzijn en gezondheid, doen uitsluitend of hoofdzakelijk beroep op vrijwilligers om hun doelstellingen na te streven. Deze organisaties hadden geen enkele andere regelgeving om op terug te vallen. Het decreet was voor hen dan ook meer dan welkom.

In de veertien jaar dat het decreet in uitvoering is, zijn een aantal verbeterpunten van het decreet aan het licht gekomen:

– het decreet richt zich in eerste instantie op de organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk. Het ingebouwde vrijwilligerswerk komt minder expliciet aan bod in de regelgeving;

– de definitie van het vrijwilligerswerk in het decreet is nog niet afgestemd op de wet betreffende de rechten van vrijwilligers van 3 juli 2005;

– de benadering van het vrijwilligerswerk is aan betere positionering toe; de huidige realiteit van het vrijwilligerswerk wordt niet meer passend gevat in het decreet van 1994.

Het profiel van de vrijwilliger vandaag is nu eenmaal niet hetzelfde als het profiel dat we vroeger kenden. Vroeger nam een vrijwilliger een taak op zich en voerde die jarenlang heel trouw uit. De huidige vrijwilliger is in de eerste plaats beter opgeleid en geïnformeerd en daardoor ook een stuk mondiger. Ook vrijwilligers hebben in veel gevallen minder tijd ter beschikking en willen daarom, meer dan vroeger het geval was, duidelijke afspraken over hun taak. Ze willen garanties dat hun kostbare tijd goed kan besteed worden. Quasi iedereen, dus ook vrijwilligers, is minder 'honkvast', zowel letterlijk als figuurlijk. Engagementen zijn van korte(re) duur en de vrijwilliger is bewust op zoek naar een boeiende, afgebakende taak. In de eerste plaats wordt er gekozen voor de taak of het project en pas in tweede orde voor de organisatie waarbinnen dat kan worden gerealiseerd.

Ook wat de vrijwilligersorganisaties betreft is er een duidelijke evolutie waar te nemen. Het vrijwilligerswerk is veel gevarieerder geworden ten opzichte van vroeger. Hierdoor hebben de huidige kandidaat-vrijwilligers een scala aan activiteiten waaruit ze kunnen kiezen.

De toenemende juridisering van de relatie zorgvrager-zorgaanbieder noodzaakt bovendien tot het bieden van structurele oplossingen aan de problematiek van onder meer de verzekering voor vrijwilligers, mee in het licht van federale regelgeving ter zake.

Ten slotte, maar zeker niet onbelangrijk, pleiten vrijwilligersorganisaties voor een daling van de administratieve verplichtingen. De vele regels en voorwaarden die hen opgelegd worden, werken eerder demotiverend voor het vrijwillige engagement dat zij er tegenover stellen.

Het Vlaamse beleid moet het vrijwilligerswerk stimuleren en ondersteunen door de basisvoorwaarden te creëren voor alvast het behoud en, tegelijkertijd, de verdere ontwikkeling van het vrijwilligerswerk. We willen een eigentijdse en gewaardeerde plaats geven aan de vrijwilliger en het vrijwilligerswerk. Het Vlaamse beleid legt daarbij de nadruk op de zorgplicht van de organisaties. Naast een passende verzekering heeft de vrijwilliger recht op informatie en een duidelijk kader voor het vervullen van zijn vrijwilligerswerk. Dit wordt verder uitgewerkt in de artikelsgewijze bespreking van de artikelen 4 tot en met 7.

II. BOUWSTENEN VOOR EEN EIGENTIJDS VRIJWILLIGERSWERK

Vrijwilligerswerk is essentieel voor een samenleving. Het engagement van de vrijwilliger als individu is

van onvervangbare waarde en levert een betekenisvolle bijdrage tot tolerantie, actief burgerschap en maatschappelijke betrokkenheid. Vrijwilligerswerk beantwoordt aan maatschappelijke noden die beroepskrachten niet (steeds) kunnen invullen. Daarom dient de vrijwilliger en het vrijwilligerswerk in zijn geheel met respect en op een rechtvaardige manier behandeld te worden.

Om een krachtig eigentijds vrijwilligersbeleid te kunnen ontwikkelen dient men rekening te houden met de huidige en toekomstige evoluties op maatschappelijk, technologisch, economisch en politiek vlak. Concreet denken we dan aan de veranderende sociale relaties en netwerken, de vergrijzing van de bevolking, de enorm toegenomen informatie- en communicatiemiddelen, de toenemende arbeidsdruk, het misbruiken van vrijwilligerswerk als alternatief voor tewerkstelling, de toegenomen aandacht voor vrijwilligerswerk op diverse beleidsniveaus enzovoort.

In een samenleving die gekenmerkt wordt door een toenemende juridisering en professionalisering ontwikkelt het vrijwilligerswerk zich in dezelfde zin.

Dat creëert onzekerheid en onduidelijkheid bij de vrijwilligers. Plots steken begrippen als 'aansprakelijkheid', 'kostenvergoeding', 'verzekering' en uiteraard ook 'statuut' de kop op. In de context van het vrijwilligerswerk kunnen er trouwens, net zoals in de professionele hulp- en dienstverlening, juridische problemen ontstaan.

Al deze ontwikkelingen zijn uitdagingen waarmee het huidige en toekomstige beleid rond vrijwilligerswerk geconfronteerd wordt. Het is dan ook van essentieel belang een duidelijke en adequate regelgeving ter zake te ontwikkelen, die een antwoord biedt op de noden van het vrijwilligerswerk en die de rol en de positie van de vrijwilliger duidelijk definieert.

Dit ontwerp van decreet wil dan ook een kader schetsen waarin vrijwilligerswerk kansen krijgt om zijn originele inbreng gestalte te geven in het realiseren van sociale doelstellingen binnen de samenleving. Volgende krachtlijnen bepalen de inhoud van het ontwerp van decreet:

1. De nodige aandacht voor het rekruterings-, vormings- en ondersteuningsbeleid van alle welzijns- en gezondheidsorganisaties die werken met vrijwilligers

Het ontwerp van decreet legt de nadruk op de verantwoordelijkheid van de organisatie die met vrijwilligers werkt. Onafhankelijk van de manier waarop het vrijwilligerswerk wordt georganiseerd, ingebouwd of autonoom, geniet de vrijwilliger van een organisatie op het domein van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een zelfde bescherming. De vrijwilliger heeft recht op een aangepast onthaal en aangepaste ondersteuning en vorming op maat van de vrijwilliger en het vrijwilligerswerk. De organisaties worden er toe aangezet om moderne middelen voor rekrutering aan te wenden, begeleiding, vorming en omkadering van vrijwilligerswerk te verbeteren en samenwerkingsverbanden te ontwikkelen.

Het ontwerp van decreet garandeert dit voor elke vrijwilliger maar biedt daarnaast voldoende ruimte aan de organisaties om dit op maat van het eigen vrijwilligerswerk vorm te geven. Zo is de ondersteuning voor een vrijwilliger bij Tele-Onthaal anders dan een vrijwilliger die zieken bezoekt of koffie bedeelt in een rusthuis.

2. Een duidelijke profilering van het vrijwilligerswerk binnen welzijn en gezondheid, met oog voor het ingebouwd vrijwilligerswerk, naast de reeds bestaande aandacht voor het autonoom vrijwilligerswerk

Het ontwerp van decreet benadrukt de belangrijke positie van het vrijwilligerswerk binnen de welzijns- en gezondheidszorg, in de opbouw van een sociale en solidaire samenleving. Door bepalingen rond de verzekering voor de vrijwilliger en de plaats van het vrijwilligerswerk in de vrijwilligersorganisaties (zowel autonome als ingebouwde) voorop te stellen, heeft men getracht beide vormen van vrijwilligerswerk een plaats te geven en juridisch beter te beschermen. Tevens komt het ontwerp van decreet tegemoet aan de vraag om het ingebouwde vrijwilligerswerk te versterken en het naast het autonome vrijwilligerswerk een duidelijke positionering te geven.

Het ontwerp van decreet streeft naar synergie in het omgaan met vrijwilligers(werk) in de verschillende sectoren van het welzijns- en gezondheidsbeleid. Zo worden alle sectoren verplicht voldoende beleidsruimte te creëren voor hun ingebouwd vrijwilligerswerk.

De organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk moeten aan dezelfde kwaliteitseisen voldoen als het autonoom vrijwilligerswerk. Voor een vrijwilliger mag het met andere woorden op vlak van ondersteuning en begeleiding geen verschil maken in welke organisatie hij of zij terecht komt.

3. De bepalingen van het nieuwe decreet worden afgestemd op de federale regelgeving betreffende de rechten van vrijwilligers

In de uitwerking van het ontwerp van decreet is er zoveel als mogelijk rekening gehouden met de bepalingen die opgenomen zijn in de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers. Dit geldt onder meer voor de definitie van het vrijwilligerswerk, alsook voor de informatieplicht van voorzieningen ten opzichte van vrijwilligers, de verzekering voor het vrijwilligerswerk.

4. De subsidiëring voor de organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk wordt vereenvoudigd en gekoppeld aan de gezondheidsindex

Het subsidiemechanisme voor de organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk wordt gekoppeld aan de schommelingen van de gezondheidsindex. De keuze voor een indexering van het subsidiebedrag ligt in het verlengde van de optie voor een indexering van het subsidiebedrag die genomen werd in het besluit van de Vlaamse Regering van 30 mei 2008 tot uitvoering van het decreet van 23 maart1994 betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector.

In het voorliggende ontwerp van decreet wordt de administratieve vereenvoudiging van het uitvoeringsbesluit van 30 mei 2008 verder gezet. Zo moeten de organisaties geen overeenkomst meer ondertekenen maar kan de subsidie op basis van een subsidiebesluit geregeld worden.

De subsidies die aangewend worden voor het ingebouwde vrijwilligerswerk worden bepaald in de sectorale regelgevingen die op de organisaties in kwestie van toepassing zijn.

III. TOEPASSINGSGEBIED VAN HET NIEUWE DECREET

Het principe 'vrijwillige inzet in de welzijns- of gezondheidssector' dekt een zeer brede maatschappelijke realiteit. Dit kan gaan van de individuele zorg voor een hulpbehoevende oudere tot de georganiseerde ondersteuning en begeleiding van slachtoffers. We stellen vast dat er een rijke variëteit aan mogelijkheden voor het vrijwilligerswerk bestaat. Binnen een dergelijk breed spectrum van opportuniteiten moet het terrein worden afgebakend waarbinnen overheidsoptreden mogelijk en aangewezen is. Vrijwillige inzet die niet via een georganiseerd kader verloopt of er bij aansluit kan moeilijk het voorwerp zijn van overheidsbepalingen.

Het ontwerp van decreet omvat dan ook alle vrijwilligerswerk in Vlaanderen in de organisaties erkend of gesubsidieerd binnen de welzijns- en gezondheidssector. Concreet zijn dit alle organisaties binnen het beleidsdomein die hun doelstellingen al dan niet hoofdzakelijk via het vrijwilligerswerk willen realiseren. Met andere woorden de activiteiten van het vrijwilligerswerk moeten hoofdzakelijk hulp, zorg en dienstverlening tot doel hebben.

IV. SLEUTELBEGRIPPEN

– *Vrijwilligerswerk*

De grenzen van het begrip 'vrijwilligerswerk' worden duidelijk aan de hand van de definitie. Een vrijwilliger voert in opdracht van een organisatie zonder winstoogmerk of een organisatie van openbaar bestuur binnen welzijn en gezondheid, in de veronderstelling dat hij niet tewerkgesteld is in die organisatie, onbezoldigd en onverplicht een taak of activiteit uit ten behoeve van derden.

– *Autonoom en ingebouwd vrijwilligerswerk*

In alle sectoren binnen welzijn en gezondheid zijn vrijwilligers actief: algemeen welzijnswerk, openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW's), geestelijke gezondheidszorg, thuiszorg, ouderenzorg, gehandicaptenzorg, gezinszorg, jongerenwelzijn, samenlevingsopbouw, armoedebestrijding enzovoort.

Binnen het scala aan vrijwilligersorganisaties die het decreet omvat kan men de organisaties indelen in twee grote categorieën, met name: organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk.

Het autonome vrijwilligerswerk betreft het vrijwilligerswerk dat georganiseerd wordt door verenigingen die hun doelstellingen uitsluitend of hoofdzakelijk nastreven met behulp van vrijwilligers.

Het ingebouwd vrijwilligerswerk is complementair of aanvullend aan de activiteiten van professionelen in de welzijns- of gezondheidsvoorziening en wordt georganiseerd, ondersteund en omkaderd door de professionele krachten werkzaam in de betrokken organisatie.

De eventuele bepalingen betreffende de subsidiëring van het ingebouwde vrijwilligerswerk dienen vastgelegd te worden in het kader van de bestaande sectorale regelgeving waarin de vrijwilligersorganisatie erkend of gesubsidieerd is.

De vrijwilligers werkzaam in hetzij een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk, hetzij in een organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk verdienen een gelijke juridische bescherming en hebben dezelfde rechten en plichten ongeacht de organisatie waarin ze actief zijn. De bepalingen van het decreet zijn op beide vormen van vrijwilligersinzet van toepassing.

– *Afsprakennota*

De afsprakennota vormt de schriftelijke neerslag van de informatieplicht van de organisatie. Het geeft de vrijwilliger en de organisatie duidelijkheid over de plaats van de vrijwilliger in de organisatie, zijn of haar taken, de vormingsactiviteiten enzovoort. De afsprakennota vermeldt ook expliciet een contactpersoon binnen de organisatie zodat de vrijwilliger steeds een aanspreekpunt heeft.

Omwille van de wederzijdse rechten en plichten tussen de organisatie in de welzijns- en gezondheidssector en de vrijwilliger, moeten voor de start van het vrijwilligerswerk een aantal afspraken op papier gezet worden. Aan de hand van deze afsprakennota tonen beide partijen dat ze het vrijwilligerswerk ernstig nemen. De organisatie kan het belang van de vrijwillige medewerking binnen de organisatie en de goede samenwerking met de vrijwilliger aantonen. De vrijwilliger kan voorleggen dat hij het werk wel vrijwillig, maar niet 'vrijblijvend' doet door een zicht te hebben op de frequentie van het werk en de bereidheid te tonen de voorgestelde vorming te volgen om het vrijwilligerswerk binnen de organisatie te kunnen uitvoeren.

In juridische zin is deze overeenkomst duidelijk te onderscheiden van een arbeidsovereenkomst. Maar het is wel nuttig dat de overeenkomst duidelijkheid biedt over de rechten en plichten van de vrijwilliger en de organisatie. De minimale elementen die moeten opgenomen worden in de afsprakennota zijn door het ontwerp van decreet bepaald.

– *Verzekering*

Op iedereen die zich in het maatschappelijk verkeer begeeft en dus ook op de vrijwilliger, rust een ruime aansprakelijkheid. Iedereen die bepaalde activiteiten uitvoert, kan een ongeval hebben. Daarom voorziet het ontwerp van decreet in een verplichting voor elke organisatie binnen welzijn en gezondheid om de belangrijkste risico's voor de vrijwilligers te verzekeren. Met name een verzekering voor de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie en de vrijwilliger en een ongevallenverzekering voor de vrijwilliger (op de weg van en naar het vrijwilligerswerk en tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk).

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Dit artikel legt het toepassingsgebied van het decreet waarvan het ontwerp voorligt, vast. Het decreet is van toepassing op organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk die actief zijn binnen persoonsgebonden aangelegenheden inzake het gezondheidsbeleid en de bijstand aan personen die vermeld zijn in artikel 5, §1, I en II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat wil zeggen binnen de gezondheids- en welzijnssector. Voor die toepassing is wel vereist dat de persoonsgebonden aangelegenheden waarbinnen ze werkzaam zijn, tot het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin behoren.

Het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd ter uitvoering van artikel 2 van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid van 18 juli 2003 vastgesteld bij het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie.

Artikel 9, §1, van dat besluit stelt:

"§1. Het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin heeft betrekking op de volgende aangelegenheden:

1° de bijstand aan personen, vermeld in artikel 5, §1, II, van de bijzondere wet:

a) het gezinsbeleid, met inbegrip van alle vormen van hulp en bijstand aan gezinnen en kinderen;

b) het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van:

1) de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, met uitzondering van de bestuurlijke organisatie van en het administratief toezicht op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;

2) het algemeen welzijnswerk;

3) de samenlevingsopbouw;

c) het doelgroepenbeleid, met uitzondering van het beleid inzake onthaal en integratie van inwijkelingen:

1) het beleid inzake mindervaliden, met uitzondering van de beroepsopleiding, de omscholing, de herscholing en het tewerkstellingsbeleid van mindervaliden;

2) de sociale hulpverlening aan gedetineerden met het oog op hun sociale re-integratie;

3) de zorgverzekering;

4) het beleid inzake kansarmoede;

d) het bejaardenbeleid;

e) de jeugdbescherming, met inbegrip van de sociale bescherming en de gerechtelijke bescherming, maar met uitzondering van de filmkeuring;

2° het gezondheidsbeleid, vermeld in artikel 5, §1, I, van de bijzondere wet:

a) het beleid betreffende de zorgverstrekking in en buiten de verplegingsinrichtingen, met inbegrip van de psychiatrische hulpverlening;

b)de gezondheidsopvoeding, alsook de activiteiten en diensten op het vlak van de preventieve gezondheidszorg, met uitzondering van het medisch schooltoezicht en de medisch verantwoorde sportbeoefening.".

De wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers blijft onverminderd van toepassing ten aanzien van vrijwilligers die ingezet worden door organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk. Dit ontwerp van decreet doet daaraan geen afbreuk. Het wil integendeel de rechtspositie van die vrijwilligers versterken via bijkomende verplichtingen die aan de organisaties worden opgelegd in het belang van de vrijwilligers. Een bepaling in het ontwerp van decreet, die dit wou verduidelijken, werd door de Raad van State overbodig bevonden en werd, op suggestie van de raad, weggelaten.

Artikel 3

In artikel 3 worden, binnen het toepassingsveld van het ontwerp van decreet, de verschillende begrippen gedefinieerd.

In punt 1° wordt het vrijwilligerswerk gedefinieerd volgens de bestaande definitie in de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. Deze definitie omvat vier accenten. Eerst en vooral wordt het onverplichte en onbezoldigde karakter van het vrijwilligerswerk benadrukt. Ten tweede wordt het werk verondersteld ten behoeve van anderen te zijn. Verder wordt beklemtoond dat het vrijwilligerswerk plaatsvindt in een georganiseerd verband en bijgevolg niet de losse individuele inzet vat. Ten slotte wordt het vrijwilligerswerk niet als een vorm van tewerkstelling gezien, en wil men met deze bepaling elke vorm van misbruik hiervan uitsluiten.

Verdere verduidelijking wordt verstrekt in de toelichting bij voormelde wet (*Parl. St*. Kamer, 2003-2004, DOC 51 455/1, blz. 12-13):

"1. Vrijwilligerswerk

a) onbezoldigd en onverplicht

Essentieel aan vrijwilligerswerk is dat het onbezoldigd wordt verricht. Er staat geen financiële prestatie in de vorm van een loon tegenover. Een vrijwilliger kan wel een vergoeding voor de door hem gemaakte kosten ontvangen (…).

Vrijwilligerswerk is niet verplicht. Er bestaat geen dwang tot het aangaan van een vrijwillige taak, noch een sanctie als het vrijwilligerswerk niet wordt aangegaan. Deze afbakening is van groot belang aangezien bij het streven naar rechtszekerheid niet enkel de onderlinge verhouding tussen overheid en vrijwilliger (bijvoorbeeld op het vlak van fiscale en sociale behandeling van onkostenvergoedingen) moet worden uitgeklaard, maar ook de verhouding van de vrijwilliger met enerzijds de begunstigde van zijn activiteiten en anderzijds de organisatie waarvoor hij uit eigen beweging zijn activiteiten verricht. Het onverplichte karakter van vrijwilligerswerk houdt in dat de stap om gratis een prestatie te leveren vrijwillig wordt gezet zonder dat dit initiatief juridisch afdwingbaar is.

Het gegeven dat het engagement tot vrijwilligerswerk vrij is, en dat de naleving van dat engagement niet juridisch afgedwongen kan worden, wil nog niet zeggen dat iemand een vrijwillig op zich genomen taak kan uitvoeren hoe hij of zij dat wil. Een vrijwilliger accepteert een taak uit te voeren zoals die door een organisatie omschreven is (…). Het wil wel zeggen dat de vrijwilliger op elk moment kan beslissen de taak niet uit te voeren, of de uitvoering stop te zetten.

b) ten behoeve van derden

Vrijwilligerswerk moet ten behoeve van andere personen worden verricht. Daarmee onderscheidt het zich van zelfhulp (zoals bijvoorbeeld het deelnemen aan een cursus of een praatgroep), wat immers hoofdzakelijk de eigen persoon ten goede komt.

c) in georganiseerd verband

Vrijwilligerswerk wordt ingericht door een organisatie buiten het privé- of familieverband van degene die het verricht. Activiteiten die zuiver en alleen georganiseerd worden door de kring van familieleden en vrienden behoren tot het privéleven. De begunstigde van mantelzorg kan bijvoorbeeld een familielid zijn van de vrijwilliger, wat niet wil zeggen dat het een activiteit betreft die zich zuiver in de privésfeer afspeelt. De mantelzorg wordt gecoördineerd door een organisatie en valt onder het toepassingsgebied van deze wet, tenminste voor zover aan de andere elementen van het begrip vrijwilligerswerk is voldaan.

d) onderscheid ten opzichte van professionele activiteiten

Het wettelijk toekennen van rechten aan vrijwilligers mag niet tot gevolg hebben dat vrijwilligerswerk misbruikt kan worden als een goedkoop alternatief voor betaald werk. Dezelfde persoon mag niet dezelfde activiteiten verrichten voor dezelfde organisatie zowel in de hoedanigheid van vrijwilliger als in die van werknemer, zelfstandige of ambtenaar.

Het is niet de bedoeling de activiteiten die doorgaans het voorwerp uitmaken van een arbeidsovereenkomst uit te sluiten van het vrijwilligerswerk. Het is wél de bedoeling misbruiken te vermijden.".

De definitie van vrijwilliger in punt 2° volgt uit de definitie van het vrijwilligerswerk, vermeld onder 1°.

In de punten 3° en 4° wordt het noodzakelijke verschil gemaakt tussen een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk en een organisatie voor ingebouwd vrijwilligerswerk. Dit decreet beoogt immers verplichtingen op te leggen aan organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk die op hun verzoek erkend zijn en gesubsidieerd worden met toepassing van de bepalingen van hoofdstuk III, en aan organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk.

Een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk streeft haar doel uitsluitend of hoofdzakelijk met de inzet van vrijwilligers na en zet daarvoor dus geen of weinig beroepskrachten in.

Een organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk is een organisatie die al voor een activiteit, andere dan het vrijwilligerswerk, in de gezondheids- of welzijnssector is erkend of gesubsidieerd door de Vlaamse overheid conform de op haar toepasselijke sectorale regelgeving en die bij de uitvoering van haar activiteiten vooral beroepskrachten en in bijkomende orde ook vrijwilligers inzet. Men kan hierbij denken aan een erkend ziekenhuis, een erkend centrum voor geestelijke gezondheidszorg, een erkend centrum voor algemeen welzijnswerk enzovoort. Als een erkende

gezondheids- of welzijnsvoorziening bijkomstig met vrijwilligers werkt is zij voor de toepassing van het ontwerp van decreet te beschouwen als een organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk.

De definitie van organisatie (punt 5°) vloeit voort uit de definities van organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk en organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk, vermeld onder 3° en 4°. Weliswaar moet men goed voor ogen houden dat in het ontwerp van decreet met organisatie wordt bedoeld, hetzij een erkende organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk (die is erkend met toepassing van de bepalingen van hoofdstuk III), hetzij een organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk (die dus door de Vlaamse overheid erkend is conform andere sectorale regelgeving).

De term 'gezondheidsindex' (6°) wordt gedefinieerd met het oog op de toepassing van artikel 10, derde lid. Aldus wordt tegemoet gekomen aan de opmerking van de Raad van State dat die term geen vaststaand juridisch begrip is.

Artikel 4

De artikelen 4 tot en met 7 leggen verplichtingen op die gelden voor erkende organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en voor organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk. Voor eerstgenoemde organisaties gelden ze als erkenningsvoorwaarden conform artikel 8, eerste lid, 2°; voor laatstgenoemde organisaties gelden ze als erkenningsvoorwaarden conform artikel 12.

Artikel 4 legt voor die organisaties de basisverplichtingen vast, met name rekrutering en onthaal, alsook vorming en ondersteuning van de vrijwilligers, zodat ze de activiteiten, waarvoor ze worden ingezet, op een kwaliteitsvolle wijze kunnen verrichten. De Vlaamse Regering kan hiervoor verdere regels bepalen.

Aan de suggestie van de Raad van State om in de tekst van het artikel die delegatie aan de Vlaamse Regering nader te omschrijven wordt geen gevolg gegeven, aangezien de Vlaamse Regering de mogelijkheid wordt geboden om nadere regels te bepalen, maar ze daartoe helemaal niet verplicht is. De Vlaamse Regering dient uit te maken of en op welke wijze ze van die delegatie gebruik zal maken. De Vlaamse Regering zou onder meer regels kunnen bepalen met betrekking tot criteria voor rekrutering, een verkennend gesprek tussen organisatie en vrijwilliger de aard en inhoud van vorming die aan vrijwilligers wordt aangeboden en de wijze van ondersteuning van vrijwilligers.

Artikel 5

Artikel 4 van de wet van 3 juli 2005 verplicht een organisatie om aan de vrijwilligers informatie te verstrekken alvorens ze het vrijwilligerswerk voor de organisatie aanvatten. Het bepaalt welke informatie ten minste moet worden verstrekt aan de vrijwilligers:

"Alvorens de activiteit van een vrijwilliger voor een organisatie een aanvang neemt, informeert de organisatie hem minstens over:

a) de onbaatzuchtige doelstelling en het juridisch statuut van de organisatie; indien het gaat om een feitelijke vereniging, de identiteit van de verantwoordelijke(n) van de vereniging;

b) het in artikel 6, §1, bedoelde verzekeringscontract dat de organisatie gesloten heeft voor vrijwilligerswerk; indien het gaat om een organisatie die niet burgerlijk aansprakelijk is als bedoeld in artikel 5 voor de schade die een vrijwilliger veroorzaakt, de toepasselijke aansprakelijkheidsregeling voor schade die de vrijwilliger veroorzaakt, en de eventuele dekking van deze aansprakelijkheid door middel van een verzekeringscontract;

c) de eventuele dekking, door middel van een verzekeringscontract, van andere aan het vrijwilligerswerk verbonden risico's en, in voorkomend geval, van welke risico's;

d) de eventuele betaling van een vergoeding voor vrijwilligerswerk en, in voorkomend geval, de aard van deze vergoeding en de gevallen waarin ze wordt betaald;

e) de mogelijkheid dat hij kennis krijgt van geheimen waarop artikel 458 van het Strafwetboek van toepassing is.

De in het eerste lid bedoelde informatie kan verstrekt worden op welke wijze ook. De bewijslast berust bij de organisatie.".

Volgens dat artikel kan die informatie worden verstrekt op welke wijze ook. Artikel 5 van dit ontwerp

wil die verplichting verder regelen voor de organisaties om aldus de rechten van de vrijwilligers te versterken. Die informatie moet worden opgenomen in een afsprakennota die weliswaar voldoende soepel aan de specifieke noden en behoeften van het specifieke optreden van de vrijwilliger(s) kan worden aangepast. Bovendien is de informatie, die in de afsprakennota moet worden opgenomen, ruimer dan bepaald in artikel 4 van de wet van 3 juli 2005. De Vlaamse Regering kan de inhoud van de afsprakennota preciseren en aanvullen.

De afsprakennota dient door (de vertegenwoordiger van) de organisatie en door de vrijwilliger te worden ondertekend en aan de vrijwilliger moet een exemplaar van de afsprakennota worden bezorgd. Aldus wordt gegarandeerd dat de vrijwilliger op de hoogte is en kan blijven van de verschillende elementen die in de afsprakennota vervat liggen, waaronder zijn rechten en plichten.

Artikel 6

De verzekering is een belangrijk gegeven voor de vrijwilliger. Omwille van het beschermende karakter van de verzekering is het noodzakelijk in het ontwerp van decreet hierover een vrij gedetailleerde bepaling op te nemen.

Artikel 6, §1, van de wet van 3 juli 2005 verplicht de organisaties om, tot dekking van de risico's met betrekking tot vrijwilligerswerk een verzekeringscontract te sluiten dat ten minste de burgerlijke buitencontractuele aansprakelijkheid van de organisatie dekt. Volgens artikel 6, §2, van dezelfde wet kan bij koninklijk besluit de verplichte dekking van dat verzekeringscontract worden uitgebreid tot:

– de lichamelijke schade die geleden is door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of tijdens de verplaatsingen die in het kader daarvan worden gedaan en tot ziekten die zijn opgelopen als gevolg van het vrijwilligerswerk;

– de rechtsbijstand met betrekking tot burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke schade.

Zoals het decreet van 23 maart 1994, dat het beoogt te vervangen, verplicht dit ontwerp van decreet de organisaties om een verzekering aan te gaan die minstens de volgende risico's dekt:

– de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie;

– de burgerlijke aansprakelijkheid van elke vrijwilliger voor schade, toegebracht aan de organisatie, aan andere vrijwilligers, aan de hulpvrager of aan derden tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op de weg naar en van het vrijwilligerswerk;

– de lichamelijke en materiële schade, geleden door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op de weg naar en van het vrijwilligerswerk.

De Vlaamse Regering kan zo nodig die verplichte dekking uitbreiden tot andere risico's. Bovendien zal zij nadere regels bepalen met betrekking tot de verzekering. De Vlaamse Regering kan de regeling betreffende de verzekering dan ook voortdurend afstemmen op de desbetreffende federale regelgeving, wat de te verzekeren risico's en de omvang en de modaliteiten van de verzekeringswaarborg betreft.

Artikel 7

Om alle misbruiken te vermijden wordt het betalen van een rechtstreekse financiële onkostenvergoeding tussen een hulpvrager en een vrijwilliger uitgesloten. De organisatie kan wel de onkostenvergoeding geheel of gedeeltelijk van de hulpvrager vorderen. Daartoe is wel vereist dat de organisatie de hulpvrager voor de aanvang van het vrijwilligerswerk daarvan in kennis heeft gesteld.

Artikelen 8 en 9

Deze artikelen hebben betrekking op de erkenning van organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk.

Artikel 8 bevat de mogelijkheid om die organisaties te erkennen en bepaalt de erkenningsvoorwaarden.

Een eerste voorwaarde heeft betrekking op de rechtsvorm die organisaties dienen aan te nemen. Het moet gaan om een rechtspersoon die geen winst nastreeft (vzw, instelling van openbaar nut, ziekenfonds enzovoort) of om een specifiek initiatief van een openbaar bestuur (gemeente, openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn enzovoort). Het is duidelijk dat een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk

gerswerk een strikt non-profit karakter moet hebben en onder een vorm dient opgericht te zijn, waarbij het nastreven van winst is uitgesloten.

Een tweede voorwaarde betreft de naleving van de verplichtingen die zijn opgelegd in hoofdstuk II (met betrekking tot de rekrutering, het onthaal, de vorming en de ondersteuning van de vrijwilligers, de afsprakennota, de verzekering en de onkostenvergoeding).

Volgens een derde voorwaarde moet de organisatie een werking gedurende ten minste 1 jaar als organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk kunnen aantonen.

Een vierde voorwaarde stelt dat de activiteiten van de organisatie zich hoofdzakelijk dienen te richten op het vrijwilligerswerk zelf en niet als ondersteuning voor de activiteiten van een voorziening (bijvoorbeeld een OCMW). Bij het autonome vrijwilligerswerk gaat het dus expliciet om organisaties wiens bestaansreden in het organiseren van het vrijwilligerswerk ligt.

De Vlaamse Regering kan bijkomende erkenningsvoorwaarden bepalen.

Artikel 9 verleent de Vlaamse Regering delegatie om de erkenningsprocedure te bepalen evenals de procedure voor het intrekken van de erkenning als een erkende organisatie de erkenningsvoorwaarden niet naleeft. De Vlaamse Regering zal de duur van de erkenning bepalen.

Artikelen 10 en 11

Deze artikelen betreffen de regeling van de subsidiëring van organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk. Alleen organisaties die erkend zijn met toepassing van de artikelen 8 en 9 komen voor subsidiëring in aanmerking.

In tegenstelling tot de huidige regelgeving betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector, verleent het voorstel van decreet aan erkende organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk een recht op subsidiëring, weliswaar binnen de perken van de begrotingskredieten en met inachtneming van de subsidievoorwaarden.

Artikel 10 machtigt de Vlaamse Regering om het subsidiebedrag, de modulering van de subsidiëring alsook de wijze van verantwoording voor het gebruik van de subsidie te bepalen. Het door de Vlaamse Regering bepaalde subsidiebedrag zal worden gekoppeld aan de schommelingen van de gezondheidsindex.

In artikel 11 wordt bepaald waarvoor de subsidie bij voorrang moet worden aangewend. Er wordt duidelijk gesteld dat er prioriteit moet worden gegeven aan uitgaven voor de eigenlijke werking en in het bijzonder de kosten voor de verzekering, om te vermijden dat de organisatie de overheidsmiddelen uitput in algemene personeelsuitgaven en daardoor voorbijgaat aan de specifieke werking waarvoor subsidie wordt verleend.

Artikel 12

Naast het autonoom vrijwilligerswerk bestaat er ook een groot scala van organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk. Dat zijn, zoals in de definitie bepaald, erkende of gesubsidieerde welzijns- of gezondheidsvoorzieningen (erkende centra voor algemeen welzijnswerk, erkende voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, erkende voorzieningen voor personen met een handicap enzovoort). Dit zijn dus voorzieningen die met vrijwilligers kunnen werken, maar die vooral met beroepskrachten werken.

Dit artikel benoemt de bepalingen van hoofdstuk II (met betrekking tot de rekrutering, het onthaal, de vorming en de ondersteuning van de vrijwilligers, de afsprakennota, de verzekering en de onkostenvergoeding) als bijkomende erkenningsvoorwaarden voor die organisaties, naast de bepalingen die voor hen al van toepassing zijn in hun sectorale regelgeving.

Artikel 13

Dit artikel laat de Vlaamse Regering toe om voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk in de sectorale regelgeving die op hen betrekking heeft, bepalingen op te nemen met betrekking tot subsidies voor dit specifieke ingebouwde vrijwilligerswerk. Uiteraard kan die subsidiëring slechts binnen de beschikbare begrotingskredieten.

Artikel 14

Dit artikel regelt het toezicht op de naleving van de bepalingen van het decreet, waarvan het ontwerp voorligt, en meer bepaald op de naleving van de

erkenningsvoorwaarden en aanwending van de subsidies. Uiteraard blijven voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk – dat wil zeggen erkende of gesubsidieerde welzijns- of gezondheidsvoorzieningen die bijkomend ook met vrijwilligers werken – de sectorale toezichtregels van toepassing.

De ambtenaren, belast met het toezicht, stellen inbreuken op de bepalingen van het decreet en zijn uitvoeringsbesluiten vast in verslagen die bewijskracht hebben tot het tegenbewijs. Die bijzondere bewijswaarde is vereist om de vaststellingen ook hard te maken ten aanzien van de leden van een adviescommissie die in geval van een bezwaar tegen een beslissing tot weigering van de erkenning of tot intrekking van de erkenning zal optreden (thans de Adviserende beroepscommissie inzake gezins- en welzijnsaangelegenheden; in de toekomst de Adviescommissie voor voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin). De leden van die commissie zijn immers geen personeelslid van de Vlaamse administratie.

Artikel 15

Dit artikel heft het decreet van 23 maart 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector op.

Artikel 16

Dit artikel creëert een overgangsperiode voor organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk die erkend zijn op datum van de inwerkingtreding van het decreet, waarvan het ontwerp voorligt, en voor organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk (die vanaf de inwerkingtreding van het decreet aan de verplichtingen van hoofdstuk II moeten voldoen).

Die organisaties hebben tijd tot een jaar na de datum waarop de bepalingen, vermeld in hoofdstuk II, in werking treden, om zich aan die bepalingen te conformeren.

Artikel 17

Meerdere artikelen van voorliggend ontwerp van decreet behoeven uitvoering door de Vlaamse Regering alvorens ze effectief kunnen worden toegepast (zie artikelen 6, 9, 10 en 14). In het licht daarvan is het aangewezen de datum van inwerkingtreding van het decreet door de Vlaamse Regering te laten bepalen. Aldus kan de Vlaamse Regering die inwerkingtreding afstemmen op de totstandkoming van de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Steven VANACKERE

VOORONTWERP VAN DECREET

Vlaamse Regering

Voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het voorontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk I. Inleidende bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet is van toepassing op organisaties die vrijwilligers inzetten voor de verwezenlijking van hun doel in een of meer aangelegenheden als vermeld in artikel 5, §1, I en II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, die tot het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin behoren.

Art. 3. In dit decreet wordt verstaan onder:
1° vrijwilligerswerk: elke activiteit:
a) die onbezoldigd en onverplicht wordt verricht;
b) die verricht wordt voor één of meer andere personen, dan de persoon die de activiteit verricht, voor een groep of organisatie of voor de samenleving als geheel;
c) die georganiseerd wordt door een andere organisatie dan het familie- of privéverband van degene die de activiteit verricht;
d) die niet door dezelfde persoon en voor dezelfde organisatie wordt verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst, een dienstencontract of een statutaire aanstelling;
2° vrijwilliger: een natuurlijke persoon die een activiteit als vermeld in 1°verricht of zich ertoe verbindt die te verrichten;
3° organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk: een organisatie die haar doel uitsluitend of hoofdzakelijk met de inzet van vrijwilligers nastreeft;
4° organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk: een organisatie, die werkt in een aangelegenheid als vermeld in artikel 2, die daarvoor door de Vlaamse overheid erkend of gesubsidieerd is conform de sectorale regelgeving die op die organisaties van toepassing is en die voor de verwezenlijking van haar doel hoofdzakelijk beroepskrachten inzet en daarnaast ook vrijwilligers inzet;

5° organisatie: een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk die erkend is conform hoofdstuk III, afdeling I, of een organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk.

Art. 4. De bepalingen van dit decreet gelden met behoud van de toepassing van de federale regelgeving betreffende de rechten van vrijwilligers.

Hoofdstuk II. Bepalingen over organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk

Art. 5. De organisatie rekruteert vrijwilligers, zorgt voor een passend onthaal en passende vorming en ondersteuning van de vrijwilligers zodat ze het vrijwilligerswerk op een kwaliteitsvolle wijze kunnen verrichten. De Vlaamse Regering kan daarvoor nadere regels bepalen.

Art. 6. Voor de vrijwilliger het vrijwilligerswerk aanvat, wordt er een afsprakennota opgesteld, die door de organisatie en de vrijwilliger wordt ondertekend. De vrijwilliger krijgt er een exemplaar van.

De afsprakennota vermeldt minstens:
1° de gegevens, vermeld in artikel 4 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers;
2° de aard, de duur en de frequentie van het vrijwilligerswerk;
3° de werking van de organisatie en de plaats van de vrijwilliger en van het vrijwilligerswerk binnen de organisatie;
4° de contactpersoon voor de vrijwilliger binnen de organisatie;
5° de door de vrijwilliger te volgen vormingsactiviteiten.

De Vlaamse Regering kan de inhoud van de afsprakennota preciseren en aanvullen.

Art. 7. De organisatie gaat een verzekering aan voor:
1° de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie;
2° de burgerlijke aansprakelijkheid van elke vrijwilliger voor schade, toegebracht aan de organisatie, aan andere vrijwilligers, aan de hulpvrager of aan derden tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op de weg naar en van het vrijwilligerswerk;
3° de lichamelijke en materiële schade, geleden door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op de weg naar en van het vrijwilligerswerk;
4° de Vlaamse Regering kan de verplichte dekking uitbreiden naar andere risico's.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de verzekering.

Art. 8. De vrijwilligers kunnen alleen van de organisatie een onkostenvergoeding krijgen.
De organisatie kan de onkostenvergoeding verhalen op de hulpvrager, mits ze hem daarvan voor de aanvang van het vrijwilligerswerk in kennis heeft gesteld.

Hoofdstuk III. Organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk

Afdeling I. Erkenning

Art. 9. Een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk kan door de Vlaamse Regering worden erkend als ze minstens aan de volgende voorwaarden voldoet:
1° ze is opgericht als een rechtspersoon die geen winst nastreeft of als een specifiek initiatief van een openbaar bestuur;
2° ze beantwoordt aan de bepalingen van hoofdstuk II;
3° ze organiseert gedurende minstens één jaar autonoom vrijwilligerswerk;
4° de organisatie van het vrijwilligerswerk is haar hoofdzakelijke doelstelling.

De Vlaamse Regering kan aanvullende erkenningsvoorwaarden bepalen.

Art. 10. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure voor de erkenning en de intrekking van de erkenning van een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk. Ze bepaalt de duur van de erkenning.

Afdeling II. Subsidiëring

Art. 11. Binnen de beschikbare begrotingskredieten wordt aan organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk, erkend conform afdeling I, door de Vlaamse Regering een jaarlijkse subsidie toegekend.
De Vlaamse Regering bepaalt het subsidiebedrag, evenals de voorwaarden en de procedure voor de subsidiëring. Ze bepaalt op welke wijze het gebruik van de subsidie verantwoord wordt.

De subsidie wordt gekoppeld aan de schommelingen van de gezondheidsindex. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels.

Art. 12. De subsidie wordt door de organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk bij voorrang aangewend om de werkingskosten van de organisatie te dekken en de premie te betalen voor de verzekering, vermeld in artikel 7.

Hoofdstuk IV. Organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk

Art. 13. De bepalingen van hoofdstuk II gelden als aanvullende erkenningsvoorwaarden voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk.

Art. 14. Binnen de beschikbare begrotingskredieten kan de Vlaamse Regering aan organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk een jaarlijkse subsidie verlenen. Die subsidiëring wordt geregeld in de sectorale regelgevingen die op de organisaties in kwestie van toepassing zijn.

Hoofdstuk V. Toezicht

Art. 15. Door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren oefenen toezicht uit op de naleving van de bepalingen van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan. Dat toezicht brengt het recht mee om de organisaties te bezoeken en ter

plaatse zelf kennis te nemen van alle stukken en bescheiden die noodzakelijk zijn bij de uitoefening van hun ambt.

Van hun vaststellingen maken ze een verslag op waarvan een afschrift wordt toegestuurd aan de organisatie in kwestie. Het verslag heeft bewijskracht tot het tegenbewijs.

Het eerste en tweede lid gelden met behoud van de toepassing van de sectorale regels die voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden regelen.

Hoofdstuk VI. Slotbepalingen

Art. 16. Het decreet van 23 maart 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector wordt opgeheven.

Art. 17. De organisaties die op datum van de inwerkingtreding van dit decreet erkend zijn, conformeren zich aan de bepalingen van hoofdstuk II binnen een jaar na de voormelde datum.

Art. 18. De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop dit decreet in werking treedt.

Brussel, ...

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Steven VANACKERE

./.

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 12 november 2008
50/MD/kv/brfbekrVrijwilligerswerk

De Heer Steven VANACKERE
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid & Gezin
Koolstraat 35

1000 Brussel

Betreft : **Adviesvraag over het voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.**

Mijnheer de Minister,

Bij brief van 15 oktober '08 werd u een advies m.b.t. bovenvermelde adviesvraag onder voorbehoud overgemaakt.

Wij hebben de eer u te melden dat de raad van de SERV op zijn bijeenkomst van heden dit advies heeft bekrachtigd.

Met bijzondere hoogachting,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Karel Van Eetvelt
voorzitter

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 15 oktober 2008
AG-IT/08-112

Aan de heer Steven VANACKERE
Vlaams minister van Welzijn,Volksgezondheid & Gezin
Koolstraat 35

1000 BRUSSEL

Betreft: Adviesvraag voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Mijnheer de minister,

U heeft de SERV om advies gevraagd op 18 september 2008 over het voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Wij hebben de eer, mijnheer de minister, u in bijlage het SERV-advies over te maken onder voorbehoud van bekrachtiging door de raad op 12 november 2008.

Met de meeste hoogachting,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Karel Van Eetvelt
voorzitter

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 15 oktober 2008
Advies vrijwilligerswerk WVG

Advies

Over het voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

1. Situering

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin heeft op 18 september 2008 de SERV om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

De aandacht voor het georganiseerde vrijwilligerswerk in Vlaanderen is niet nieuw. Het decreet van 23 maart 1994 betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector biedt een rechtsgrond voor een profilering en erkenning van het vrijwilligerswerk. Daarbij ligt de focus sterk op het autonoom vrijwilligerswerk.

Na 14 jaar uitvoering van het decreet komen een aantal verbeterpunten aan het licht die een nieuwe regelgeving verantwoorden.

Volgende krachtlijnen liggen ten gronde aan de voorgestelde regeling in het nieuwe voorontwerp van decreet en vormen het kader voor het vrijwilligerswerk binnen het beleidsdomein Welzijn, Gezondheid en Gezin:

1. De nodige aandacht voor het rekruterings-, vormings- en ondersteuningsbeleid van alle welzijns- en gezondheidsorganisaties die werken met vrijwilligers;
2. Een duidelijke en kwalitatieve profilering van het vrijwilligerswerk met expliciete aandacht voor het ingebouwd vrijwilligerswerk, naast de reeds bestaande focus op het autonoom vrijwilligerswerk;
3. Afstemming van de bepalingen op de federale regelgeving betreffende de rechten van vrijwilligers;
4. De subsidiëring voor de organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk wordt vereenvoudigd en gekoppeld aan de gezondheidsindex;

2. Advies

Reeds in zijn advies van 27 april 1993 over een ontwerpversie van bovenvermeld decreet van 23 maart 1994 heeft de SERV de betekenis onderstreept van het vrijwilligerswerk in de versterking van het maatschappelijk draagvlak van een solidaire samenleving. De SERV ondersteunt elk initiatief dat kan bijdragen tot een maximale bevordering en ontplooiing van het georganiseerde vrijwilligerswerk.

Ten gronde waardeert de SERV het opzet en uitwerking van het voorontwerp decreet dat hem ter advies wordt voorgelegd. Het biedt het noodzakelijke kader om een doeltreffende toekomstgerichte vrijwilligerswerking mogelijk te maken. Het voorontwerp decreet komt tegemoet aan verwachtingen inzake afstemming met de federale wetgeving wat betreft de gehanteerde definities, de vergoedingen voor vrijwilligers en de inhoud van de afsprakennota.

Het voorontwerp van decreet machtigt de Vlaamse regering om een aantal belangrijke aspecten nader te regelen. Het gaat hier onder meer over de procedures voor erkenning en subsidiëring van de autonome vrijwilligersorganisaties en van het ingebouwde vrijwilligerswerk. De SERV dringt erop aan dat de Vlaamse regering, in overleg met de sector, onmiddellijk werk zou maken van de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten.

Het is immers pas nadat deze uitvoeringsbesluiten uitwerking kunnen krijgen dat ook de nieuwe regeling op het terrein operationeel kan worden. Vandaar ook de terechte keuze om het decreet pas in werking te laten treden van zodra de uitvoering ervan daadwerkelijk verzekerd is.

Wat in het bijzonder de afsprakennota voor de vrijwilliger betreft (artikel 6) bepaalt het voorontwerp de minimale vermeldingen die hierin moeten worden opgenomen. Bovendien behoudt de Vlaamse Regering de mogelijkheid om de inhoud van de afsprakennota te preciseren en aan te vullen. De SERV wijst erop dat de vastlegging van (bijkomende) vermeldingen geen aanleiding mag geven tot overbodige administratieve verplichtingen voor de vrijwilligers en hun organisatie, en vraagt zich af wat de juridische gevolgen zijn van een dergelijke afsprakennota.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

VRU

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 45.366/3
VAN 18 NOVEMBER 2008

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 22 oktober 2008 door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 28 november 2008, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin", heeft het volgende advies gegeven:

CE 45.366/3

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond [(1)], alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*
* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe de erkenning en de subsidiëring van vrijwilligersorganisaties in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te regelen.

Het decreet dat thans in ontwerpvorm voorligt, is bedoeld om in de plaats te komen van het decreet van 23 maart 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector (hierna: decreet van 23 maart 1994).

De ontworpen regeling komt in grote lijnen overeen met de regeling uit het decreet van 23 maart 1994, en heeft onder meer tot doel om de regelgeving te vereenvoudigen en aan te passen aan de gewijzigde maatschappelijke omstandigheden, alsmede om de regelgeving af te stemmen op de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers.

De belangrijkste inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van het decreet van 23 maart 1994 kunnen als volgt worden samengevat:

- er wordt een nieuwe definitie van het begrip "vrijwilligerswerk" gegeven;

---

(1) Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

CE 45.366/3

- de subsidieregeling voor de autonome vrijwilligersorganisaties wordt vereenvoudigd door een subjectief recht op subsidies te creëren, door niet langer te werken met een subsidieovereenkomst en door de koppeling van de subsidiëring aan de "gezondheidsindex";

- de verplichtingen voor erkende organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk gelden ook voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk.

BEVOEGDHEID

3. De gemeenschappen zijn bevoegd om met betrekking tot de hen toegewezen aangelegenheden, het vrijwilligerswerk en het statuut van de vrijwilliger te regelen, behalve wanneer het gaat om aangelegenheden waarvoor ten voordele van de federale overheid een uitdrukkelijk bevoegdheidsvoorbehoud geldt (2).

Het ontwerp blijft binnen de grenzen van de aldus opgevatte bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

4. Luidens artikel 4 gelden "de bepalingen van dit decreet (...) met behoud van de toepassing van de federale regelgeving betreffende de rechten van vrijwilligers".

Aangezien het decreet dat thans in ontwerpvorm voorligt, geen afbreuk kan doen aan de federale regelgeving betreffende de rechten van vrijwilligers, is artikel 4 een overbodige bepaling die dan ook dient te worden weggelaten.

---

(2) Wanneer het gaat om een aangelegenheid die in zijn algemeenheid beschouwd tot de federale residuaire bevoegdheid behoort, zoals het aansprakelijkheidsrecht, zijn de gemeenschappen slechts bevoegd wanneer het gaat om specifieke aspecten die een voldoende band met de betrokken eigen bevoegdheden vertonen.

CE 45.366/3

Artikel 5

5. Artikel 5, tweede volzin, bevat een delegatie van verordenende bevoegdheid aan de Vlaamse Regering om "nadere regels" te bepalen.

Ofwel omvat die opdracht aan de Regering niets meer dan wat reeds vervat is in de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Vlaamse Regering beschikt op grond van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. In dat geval is die opdracht overbodig en mag ze dan ook uit het ontwerp worden weggelaten.

Ofwel reikt de aan de Vlaamse Regering verleende opdracht verder dan wat in de algemene uitvoeringsbevoegdheid is vervat, en dient in dat geval die opdracht nader te worden gepreciseerd.

Die opmerking kan worden herhaald voor de artikelen 7, tweede lid, en 11, derde lid [(3)], tweede volzin, van het ontwerp.

Artikel 11

6. In artikel 11, derde lid, eerste volzin, wordt bepaald dat de subsidie wordt gekoppeld aan de schommelingen van de gezondheidsindex.

Er moet worden opgemerkt dat de term "gezondheidsindex" geen vaststaand juridisch begrip is: er wordt mee verwezen naar het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, bekrachtigd bij de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen. Wil men die term in de ontworpen bepaling hanteren, dan zou duidelijkheidshalve een definitie ervan moeten worden opgenomen of een verwijzing naar het genoemde koninklijk besluit van 24 december 1993.

---

(3) De indeling in leden dient typografisch duidelijker te worden aangegeven door het laten van een witregel tussen de onderscheiden leden ervan.

CE 45.366/3

Artikel 14

7. Naar luid van artikel 14 kan de Vlaamse Regering binnen de beschikbare begrotingskredieten een jaarlijkse subsidie verlenen aan organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk, en dient die subsidiëring te worden geregeld in de sectorale regelgevingen die op de organisaties in kwestie van toepassing zijn.

Volgens de artikelsgewijze bespreking in de memorie van toelichting laat artikel 14 "de Vlaamse Regering toe om voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk in de sectorale regelgeving die op hen betrekking heeft, bepalingen op te nemen met betrekking tot subsidies voor dit specifieke ingebouwde vrijwilligerswerk". Aldus wordt de indruk gewekt dat de Vlaamse Regering bij artikel 14 wordt gemachtigd om per sector subsidieregels uit te werken.

Die bedoeling blijkt evenwel niet uit de tekst van artikel 14 van het ontwerp. Weliswaar wordt in de eerste volzin van dat artikel bepaald dat de Vlaamse Regering subsidies kan toekennen, maar de tweede volzin bevat echter geen enkele delegatie in die zin aan de Vlaamse Regering. Er wordt enkel de intentie te kennen gegeven, dat de subsidieregels "in de sectorale regelgevingen" worden vastgelegd, maar niet door wie die regels zullen worden bepaald [(4)].

Artikel 14, tweede volzin, dient dan ook zo te worden geredigeerd dat aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid wordt toegekend om het subsidiebedrag, de voorwaarden en de procedure voor de subsidiëring van het ingebouwd vrijwilligerswerk te bepalen.

8. In artikel 15, tweede lid, tweede volzin, wordt bepaald dat het erin bedoelde verslag bewijskracht heeft tot het tegenbewijs.

---

(4) Dat blijkt trouwens ook uit de bis-nota aan de Vlaamse Regering (p. 4), waar het volgende wordt vermeld: "De bevoegde instanties (het Vlaams Parlement, de Vlaamse Regering en de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) kunnen per sector beslissen of er specifieke middelen toegewezen worden ...".

.../...

Er moet worden opgemerkt dat er voor het omkeren van de bewijslast een, in het licht van het grondwettelijke beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie, afdoende verantwoording dient te bestaan, die best in de memorie van toelichting wordt weergegeven.

VRU 45.366/3

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	B. SEUTIN, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	H. COUSY, J. VELAERS,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. B. STEEN, auditeur.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS J. SMETS

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

De Vlaamse Regering,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;

Na beraadslaging,

Besluit:

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

HOOFDSTUK I

Inleidende bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Dit decreet is van toepassing op organisaties die vrijwilligers inzetten voor de verwezenlijking van hun doel in een of meer aangelegenheden als vermeld in artikel 5, §1, I en II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, die tot het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin behoren.

Artikel 3

In dit decreet wordt verstaan onder:

1° vrijwilligerswerk: elke activiteit:

a) die onbezoldigd en onverplicht wordt verricht;

b) die verricht wordt voor één of meer andere personen, dan de persoon die de activiteit verricht, voor een groep of organisatie of voor de samenleving als geheel;

c) die georganiseerd wordt door een andere organisatie dan het familie- of privéverband van degene die de activiteit verricht;

d) die niet door dezelfde persoon en voor dezelfde organisatie wordt verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst, een dienstencontract of een statutaire aanstelling;

2° vrijwilliger: een natuurlijke persoon die een activiteit als vermeld in 1°, verricht of zich ertoe verbindt die te verrichten;

3° organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk: een organisatie die haar doel uitsluitend of hoofdzakelijk met de inzet van vrijwilligers nastreeft;

4° organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk: een organisatie, die werkt in een aangelegenheid als vermeld in artikel 2, die daarvoor door de Vlaamse overheid erkend of gesubsidieerd is conform de sectorale regelgeving die op die organisaties van toepassing is en die voor de verwezenlijking van haar doel hoofdzakelijk beroepskrachten inzet en daarnaast ook vrijwilligers inzet;

5° organisatie: een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk die erkend is conform hoofdstuk III, afdeling I, of een organisatie met ingebouwd vrijwilligerswerk;

6° gezondheidsindex: het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, bekrachtigd bij de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen.

HOOFDSTUK II

Bepalingen over organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk en organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk

Artikel 4

De organisatie rekruteert vrijwilligers, zorgt voor een passend onthaal en passende vorming en ondersteuning van de vrijwilligers zodat ze het vrijwilligerswerk

op een kwaliteitsvolle wijze kunnen verrichten. De Vlaamse Regering kan daarvoor nadere regels bepalen.

Artikel 5

Voor de vrijwilliger het vrijwilligerswerk aanvat, wordt er een afsprakennota opgesteld, die door de organisatie en de vrijwilliger wordt ondertekend. De vrijwilliger krijgt er een exemplaar van.

De afsprakennota vermeldt minstens:

1° de gegevens, vermeld in artikel 4 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers;

2° de aard, de duur en de frequentie van het vrijwilligerswerk;

3° de werking van de organisatie en de plaats van de vrijwilliger en van het vrijwilligerswerk binnen de organisatie;

4° de contactpersoon voor de vrijwilliger binnen de organisatie;

5° de door de vrijwilliger te volgen vormingsactiviteiten.

De Vlaamse Regering kan de inhoud van de afsprakennota preciseren en aanvullen.

Artikel 6

De organisatie gaat een verzekering aan voor:

1° de burgerlijke aansprakelijkheid van de organisatie;

2° de burgerlijke aansprakelijkheid van elke vrijwilliger voor schade, toegebracht aan de organisatie, aan andere vrijwilligers, aan de hulpvrager of aan derden tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op de weg naar en van het vrijwilligerswerk;

3° de lichamelijke en materiële schade, geleden door vrijwilligers bij ongevallen tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk of op de weg naar en van het vrijwilligerswerk;

4° andere risico's tot welke de Vlaamse Regering de verplichte dekking kan uitbreiden.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels met betrekking tot de omvang en de modaliteiten van de verzekering.

Artikel 7

De vrijwilligers kunnen alleen van de organisatie een onkostenvergoeding krijgen.

De organisatie kan de onkostenvergoeding verhalen op de hulpvrager, mits ze hem daarvan voor de aanvang van het vrijwilligerswerk in kennis heeft gesteld.

HOOFDSTUK III

Organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk

AFDELING I

Erkenning

Artikel 8

Een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk kan door de Vlaamse Regering worden erkend als ze minstens aan de volgende voorwaarden voldoet:

1° ze is opgericht als een rechtspersoon die geen winst nastreeft of als een specifiek initiatief van een openbaar bestuur;

2° ze beantwoordt aan de bepalingen van hoofdstuk II;

3° ze organiseert gedurende minstens één jaar autonoom vrijwilligerswerk;

4° de organisatie van het vrijwilligerswerk is haar hoofdzakelijke doelstelling.

De Vlaamse Regering kan aanvullende erkenningsvoorwaarden bepalen.

Artikel 9

De Vlaamse Regering bepaalt de procedure voor de erkenning en de intrekking van de erkenning van een organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk. Ze bepaalt de duur van de erkenning.

AFDELING II

Subsidiëring

Artikel 10

Binnen de beschikbare begrotingskredieten wordt aan organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk, erkend conform afdeling I, door de Vlaamse Regering een jaarlijkse subsidie toegekend.

De Vlaamse Regering bepaalt het subsidiebedrag, evenals de voorwaarden en de procedure voor de subsidiëring. Ze bepaalt op welke wijze het gebruik van de subsidie verantwoord wordt.

De subsidie wordt gekoppeld aan de schommelingen van de gezondheidsindex. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels met betrekking tot de indexering.

Artikel 11

De subsidie wordt door de organisatie voor autonoom vrijwilligerswerk bij voorrang aangewend om de werkingskosten van de organisatie te dekken en de premie te betalen voor de verzekering, vermeld in artikel 6.

HOOFDSTUK IV

Organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk

Artikel 12

De bepalingen van hoofdstuk II gelden als aanvullende erkenningsvoorwaarden voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk.

Artikel 13

Binnen de beschikbare begrotingskredieten kan de Vlaamse Regering aan organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk een jaarlijkse subsidie verlenen.

De Vlaamse Regering bepaalt dan per sector het subsidiebedrag, alsook de voorwaarden en de procedure voor de subsidiëring van het ingebouwd vrijwilligerswerk.

HOOFDSTUK V

Toezicht

Artikel 14

Door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren oefenen toezicht uit op de naleving van de bepalingen van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan. Dat toezicht brengt het recht mee om de organisaties te bezoeken en ter plaatse zelf kennis te nemen van alle stukken en bescheiden die noodzakelijk zijn bij de uitoefening van hun ambt.

Van hun vaststellingen maken ze een verslag op waarvan een afschrift wordt toegestuurd aan de organisatie in kwestie. Het verslag heeft bewijskracht tot het tegenbewijs.

Het eerste en tweede lid gelden met behoud van de toepassing van de sectorale regels die voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden regelen.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 15

Het decreet van 23 maart 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector wordt opgeheven.

Artikel 16

De organisaties die op datum van de inwerkingtreding van dit decreet erkend zijn, conformeren zich

aan de bepalingen van hoofdstuk II binnen een jaar na de voormelde datum.

Artikel 17

De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop dit decreet in werking treedt.

Brussel, 12 december 2008.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Steven VANACKERE

BIJLAGE
bij de memorie van toelichting:

Reguleringsimpactanalyse

RIA

Reguleringsimpactanalyse voor het decreet vrijwilligerswerk in de Welzijns- en Gezondheidssector.

1 Titel

Voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

2 Aanleiding en doel

2.1 Aanleiding

Vrijwilligerswerk is en blijft uitermate belangrijk in de sectoren van welzijn en gezondheid. Vrijwilligers zijn immers het menselijk kapitaal waar een zorgzame maatschappij nood aan heeft. Niet alleen via de vele autonome vrijwilligersorganisaties maar ook via de zogenaamde ingebouwde vrijwilligers die zich complementair of in aanvulling van professionele krachten, inzetten in voorzieningen en instellingen (d.i. ingebouwd vrijwilligerswerk), wordt er een belangrijke sociale bijdrage geleverd aan het invullen van de vele zorgnoden in onze samenleving. Vrijwilligers zijn bijgevolg van cruciaal belang voor een zorgzaam Vlaanderen.

De aandacht voor het georganiseerd vrijwilligerswerk vanuit de Vlaamse overheid is de laatste jaren gegroeid, maar tegelijkertijd stellen we vast dat het vrijwilligerswerk nog steeds te weinig erkend, ondersteund en gewaardeerd wordt.

Het georganiseerd vrijwilligerswerk binnen de welzijns- en gezondheidszorg in Vlaanderen wordt geregeld door een **decreet** uit 1994.

Dit decreet wil enerzijds een ondersteuning nastreven van het autonome vrijwilligerswerk via de subsidiëring van erkende voorzieningen voor autonoom vrijwilligerswerk. Hieraan worden een aantal voorwaarden gekoppeld, voor wat ondermeer de rechtsvorm van die organisaties betreft, de verplichtingen van de organisaties inzake rekrutering, de opleiding en vorming voor vrijwilligers en de contracten die moeten worden gesloten tussen de organisaties en de vrijwilligers.

Anderzijds beoogt het decreet een eerste stap te zetten naar het verlenen van een statuut aan de vrijwilliger door voorwaarden op te leggen rond rechten en plichten van de vrijwilliger. Zo is de onkostenvergoeding voor vrijwilligers, die gebaseerd is op de werkelijk gemaakte kosten, door dit decreet bepaald.

In de 14 jaar dat het decreet reeds in uitvoering is, zijn een aantal verbeterpunten van het decreet aan het licht gekomen. Dit wordt duidelijk aan de hand van volgende vastgestelde problemen:

- *Deelprobleem 1:*

Het decreet **richt** zich in eerste instantie op de **organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk**. Het vrijwilligerswerk dat gerealiseerd wordt in ondersteuning van professionele zorg of hulp in voorzieningen binnen welzijn en gezondheid, het zogenaamde “ingebouwd” vrijwilligerswerk, komt minder expliciet aan bod in de regelgeving.

In nagenoeg alle sectoren van welzijn en gezondheid zijn er vrijwilligers actief als aanvulling op of naast de bestaande professionele hulpverlening. Ondermeer in de thuis- en ouderenzorg, algemeen welzijnswerk, samenlevingsopbouw, armoedebestrijding, jongerenwelzijn, gehandicaptenzorg gezinszorg, openbare centra voor maatschappelijk welzijn, geestelijke gezondheidszorg,… Deze vrijwilligers verdienen, evenals deze binnen autonome vrijwilligersorganisaties, voldoende aandacht en juridische bescherming.

- *Deelprobleem 2:*

De **definitie van het vrijwilligerswerk**, die opgenomen is in het decreet, is nog niet afgestemd op de wet betreffende de rechten van vrijwilligers van 3 juli 2005 en kan daardoor enige verwarring scheppen.

- *Deelprobleem 3*:

De benadering van het vrijwilligerswerk is aan een betere positionering toe; de huidige realiteit van het vrijwilligerswerk wordt niet meer passend gevat in het decreet.

Het **profiel van de vrijwilliger** vandaag is nu eenmaal niet hetzelfde als het profiel dat we vroeger kenden. Vroeger nam een vrijwilliger een taak op zich en voerde die jarenlang heel trouw uit.

De huidige vrijwilliger is in de eerste plaats beter opgeleid en geïnformeerd en daardoor ook een stuk mondiger. Ook vrijwilligers hebben in veel gevallen minder tijd ter beschikking en willen daarom, meer dan vroeger het geval was, duidelijke afspraken over hun taak die ze zullen vervullen. Ze willen garanties dat hun kostbare tijd goed kan worden besteed. Tegenwoordig zijn de engagementen dan ook van korte(re) duur en de vrijwilliger is bewust op zoek naar een boeiende, afgebakende taak. Eerst en vooral wordt er gekozen voor de taak of het project en pas in tweede orde voor de organisatie waarbinnen dat kan worden gerealiseerd.

Ook wat de vrijwilligersorganisaties betreft is er een duidelijke evolutie waar te nemen. Het vrijwilligerswerk binnen welzijn en gezondheid is veel gevarieerder geworden t.o.v. vroeger. Hierdoor hebben de huidige kandidaat-vrijwilligers een scala aan activiteiten waaruit ze kunnen kiezen en is de concurrentie tussen de verschillende vrijwilligersvoorzieningen veel groter.

Omkadering, afspraken en ondersteuning van het vrijwilligerswerk (binnen alle vrijwilligersvoorzieningen) moeten aan deze ontwikkelingen aangepast worden. Kandidaat-vrijwilligers vragen voldoende ondersteuning en vorming om hun activiteiten op een kwalitatieve manier te kunnen vervullen. De voorzieningen dienen hier aandacht aan te besteden. Ook de positie die vrijwilligers hebben binnen de organisatie, wordt vandaag de dag vaak onvoldoende beklemtoond.

- *Deelprobleem 4:*

In een samenleving die gekenmerkt wordt door een **toenemende juridisering en professionalisering** van de relatie zorgvrager-zorgaanbieder, ontwikkelt het vrijwilligerswerk zich in dezelfde zin. Dat creëert onzekerheid en onduidelijkheid bij de vrijwilligers. Plots steken begrippen als “aansprakelijkheid”, “kostenvergoedng” en “verzekering” de kop op. In de context van het vrijwilligerswerk kunnen er trouwens, net zoals in de professionele hulp- en dienstverlening juridische problemen ontstaan.

RIA

2.2 Doelstelling

De doelstellingen die hieronder geformuleerd worden, bieden een antwoord op de reeds vermelde deelproblemen en volgen in dit licht een zelfde indeling.

Doelstelling 1: Het vrijwilligerswerk stimuleren en ondersteunen door de basisvoorwaarden te creëren voor het behoud en de ontwikkeling van het vrijwilligerswerk, waarbij men alle vrijwilligers op een gelijke manier behandelt. Dit zal blijken uit de keuze van een aantal positieve maatregelen en het wegwerken van onnodige belemmeringen.

Volgende politieke vrijheidsgraden zijn hierbij van belang: De beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin schrijft het volgende: *"We zullen het bestaande decreet en besluit van 1994 houdende de erkenning en subsidiëring van vrijwilligersorganisaties grondig evalueren, met aandacht voor het ingebouwde vrijwilligerswerk, teneinde een globale regeling voor de ondersteuning van het vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssectoren uit te werken" (p. 57).*

Een vermelding in de beleidsbrief 2007 – 2008 van min. Vanackere verwoordt de uitdaging als volgt: *"Mijn conclusie is alleszins dat ik het ingebouwde (én autonome) vrijwilligerswerk duidelijker wil profileren en positioneren in het welzijns- en gezondheidsbeleid. Daarom onderzoek ik thans hoe een aanpassing van het decreet van 1994 hiertoe kan bijdragen" (p. 114).*

Doelstelling 2: Kiezen voor een duidelijke en eenduidige definitie van het vrijwilligerswerk.

Doelstelling 3: Het **vrijwilligerswerk** duidelijk **profileren** binnen welzijn en gezondheid met een bijzondere aandacht voor het rekruterings- en vormingsbeleid van alle organisaties die werken met vrijwilligers.

Volgende politieke vrijheidsgraad uit de beleidsnota is hierbij van belang: *"Organisaties moeten er ook toe aangezet worden om moderne middelen voor rekrutering aan te wenden, begeleiding, vorming en omkadering van vrijwilligerswerk te verbeteren en samenwerkingsverbanden te ontwikkelen" (p. 57).*

Doelstelling 4: Het bieden van structurele oplossingen aan de problematiek van de verzekering voor vrijwilligers, met het oog op de afstemming van Vlaamse regelgeving op de federale wetgeving.

3 Opties

In het licht van de eerder vermelde politieke beleidsruimte aangegeven in de Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Beleidsbrief 2007 – 2008, van min. Vanackere wordt gekozen voor regelgevingsinitiatieven die het vrijwilligersbeleid optimaliseren.

In dit deel worden de krachtlijnen van de verschillende beleidsopties opgesomd om de vooropgestelde beleidsdoelstellingen hetzij volledig, hetzij gedeeltelijk, te verwezenlijken. De nummers verwijzen naar de eerder vermelde doelstellingen.

Optie 1: Behouden van het bestaande decreet betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector (nuloptie)

1) Het decreet biedt in de eerste plaats een kader voor het autonome vrijwilligerswerk binnen welzijn en gezondheid;
2) De definitie van het vrijwilligerswerk verschilt van deze van de federale regelgeving van 3 juli 2005;
3) Het decreet biedt een eerste stap in het profileren van het autonome vrijwilligerswerk binnen welzijn en gezondheid met een aanzet voor het rekruterings-, vormings- en ondersteuningsbeleid binnen de autonome vrijwilligersorganisaties;
4) In beperkte mate aandacht voor de verzekering van vrijwilligers binnen het autonome vrijwilligerswerk; de kostenvergoeding voor vrijwilligers bestaat uit de terugbetaling van de effectieve kosten;

Optie 2: Aangepast beleidskader voor het vrijwilligerswerk door middel van een volledig nieuwe regelgeving.

Een nieuw decreet dat een globaal kader vormt voor het georganiseerde vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector.

1) Een duidelijke profilering van alle vormen van georganiseerd vrijwilligerswerk binnen welzijn en gezondheid, waarbij gemeenschappelijke bepalingen opgenomen zijn die geëxpliciteerd worden voor zowel het vrijwilligerswerk binnen voorzieningen complementair aan de professionele hulpverlening als het autonome vrijwilligerswerk. In deze bepalingen zijn de informatieplicht van de voorzieningen, de verzekering en de onkostenvergoeding voor de vrijwilligers opgenomen;
2) Een duidelijke en eenduidige definitie van het vrijwilligerswerk afgestemd op de definitie die gehanteerd wordt in de federale regelgeving rond vrijwilligerswerk;
3) De nodige aandacht voor het rekruterings-, vormings- en ondersteuningsbeleid van alle welzijns- en gezondheidsorganisaties die werken met vrijwilligers. Dit is aangepast en getoetst aan het huidige vrijwilligerswerk, met de nadruk op de rechten van de vrijwilligers;
4) De bepalingen rond de verzekering en de kostenvergoeding van het nieuwe decreet gelden voor alle vrijwilligers binnen welzijn en gezondheid en worden afgestemd op de federale regelgeving betreffende de rechten van vrijwilligers;

Optie 3: Aanpassing van het huidige decreet betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk. De bepalingen rond het ingebouwde vrijwilligerswerk worden uit het decreet gelicht en opgenomen in de sectorale regelgeving.

Bij deze optie streven we naar een optimale synergie met betrekking tot bepalingen inzake vrijwilligerswerk tussen de regelgeving van de verschillende sectoren in het welzijns- en gezondheidsbeleid. Zo worden alle sectoren verplicht voldoende beleidsruimte te creëren om de informatieplicht en de verzekering voor de vrijwilliger binnen de welzijns- en gezondheidsvoorziening op te nemen in de desbetreffende regelgeving.

1) Het ingebouwd vrijwilligerswerk wordt voornamelijk versterkt en krijgt de nodige gelijkwaardige behandeling die het autonome vrijwilligerswerk tot op vandaag ontvangt;
2) De definitie van het vrijwilligerswerk verschilt van deze van de federale regelgeving van 3 juli 2005;
3) De organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk kunnen een welomschreven vormings- en rekruteringsbeleid voeren voor hun vrijwilligers;
4) Aandacht voor de verzekering van vrijwilligers zowel binnen het autonome vrijwilligerswerk als binnen het ingebouwde vrijwilligerswerk; de kostenvergoeding voor vrijwilligers bestaat uit de terugbetaling van de effectieve kosten;

4 Effecten

4.1 Doelgroepen en betrokken partijen

De keuze voor de voorgestelde regelgeving heeft rechtstreeks invloed op volgende doelgroep en betrokken partijen:

De **vrijwilligers**: dit zijn alle personen die onbezoldigd en onverplicht een activiteit verrichten ten behoeve van een of meer personen, een groep of organisatie of van de samenleving in zijn geheel. Deze activiteiten worden ingericht door een organisatie, anders dan het familie- of privé-verband van de vrijwilliger. Deze activiteit wordt niet verricht in het kader van een arbeidscontract, dienstencontract of een statutaire aanstelling.

Daarnaast zijn volgende partijen betrokken:

- De **organisaties voor het autonome vrijwilligerswerk**: dit zijn verenigingen binnen welzijn en gezondheid die hun doelstellingen uitsluitend of hoofdzakelijk nastreven met behulp van vrijwilligers;
- De **organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk**: dit zijn organisaties waarin vrijwilligerswerk complementair of aanvullend aan de activiteiten van professionelen in de welzijns- of gezondheidsorganisatie wordt uitgevoerd en waarbij dit vrijwilligerswerk kan georganiseerd, ondersteund en omkaderd worden door de professionele krachten werkzaam in de betrokken organisatie;
- **Welzijns- en gezondheidsorganisaties in het algemeen**: dit zijn organisaties die geen beroep doen op vrijwilligers om hun zorg- of welzijnsdoelstellingen na te streven;
- De **Vlaamse overheid**

De effecten die in volgende paragraaf opgesomd worden, zijn niet opgenomen in orde van belangrijkheid. De nummering die bij het effect vermeld staat is ook terug te vinden in de vergelijkende tabel. Zo heeft men een snel overzicht van de kosten en baten die elke optie met zich mee brengt. De effecten worden gegroepeerd volgens het deelprobleem of de doelstelling die toegelicht werd in hoofdstuk 2 (aanleiding en doel).

4.2 Optie 1: Behouden van het bestaande decreet betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector (nuloptie)

Directe effecten voor de doelgroepen

1) Regelgeving is onvoldoende afgestemd op federale wetgeving, wat voor verwarring kan zorgen (deelprobleem 2 & 4).

2) Beperkte tegemoetkoming aan de noden van de vrijwilliger (deelprobleem 3).

3) Beperkte omkadering van de vrijwilliger (deelprobleem 3).

4) Beperkte juridische bescherming van de vrijwilliger (deelprobleem 4).

Verdelingseffecten

5) Het autonome vrijwilligerswerk wordt duidelijk geprofileerd in het decreet, gezien de vrij gedetailleerde en uitgebreide bepalingen die hieromtrent opgenomen zijn, in tegenstelling tot de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk (deelprobleem 1).

Indirecte effecten

Effecten voor de Federale overheid:

- onduidelijkheid over de definitie van het vrijwilligerswerk;

Brusseltoets & Vlaamse Rand: aangezien het decreet voor alle vrijwilligersorganisaties binnen welzijn en gezondheid in Vlaanderen geldt, zijn er niet onmiddellijk effecten vast te stellen.

Europese regels: niet onmiddellijk effecten vast te stellen.

Vergelijkingstabel van alle effecten

Doelgroepen en betrokken partijen	Baten		Kosten	
	Omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
vrijwilligers			1, 2, 3, 4	
Organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk	3, 4, 5		1, 2	
Organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk			1, 2, 3, 4, 5	
Welzijns- en Gezondheidsvoorzie-ningen				
Overheid			1, 2	
Totaal				

4.3 Optie 2: Aangepast beleidskader voor het vrijwilligerswerk door middel van een volledig nieuwe regelgeving voor het vrijwilligerswerk.

Directe effecten voor de doelgroepen

1) Regelgeving is afgestemd op de federale wetgeving (deelprobleem 2 & 4).

2) Tegemoetkoming aan de noden van de vrijwilliger (deelprobleem 3).

3) voldoende omkadering van de vrijwilliger (deelprobleem 3).

4) Profilering van het vrijwilligerswerk binnen het welzijns- en gezondheidsbeleid (deelprobleem 3).

5) Juridische bescherming van de vrijwilliger (deelprobleem 4).

Verdelingseffecten

Niet onmiddellijk verdelingseffecten vast te stellen.

Indirecte effecten

Effecten voor de Federale overheid: niet onmiddellijk effecten vast te stellen, aangezien er een afstemming is van de nieuwe regelgeving met de wetgeving van de Federale overheid.

Brusseltoets & Vlaamse Rand: aangezien het decreet voor alle vrijwilligersorganisaties binnen welzijn en gezondheid in Vlaanderen geldt, zijn er niet onmiddellijk effecten vast te stellen.

Europese regels: niet onmiddellijk effecten vast te stellen.

Vergelijkingstabel van alle effecten

Doelgroepen en betrokken partijen	Baten		Kosten	
	Omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
vrijwilligers	1, 2, 3, 4, 5			
Organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk	1, 3, 4		2, 5	
Organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk	1, 3, 4		2, 5	
Welzijns- en Gezondheidsvoorzie-ningen			4	
Overheid	1		2	
Totaal				

4.4 Optie 3: aanpassing van het huidige decreet betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk. De bepalingen rond het ingebouwde vrijwilligerswerk worden uit het decreet gelicht en opgenomen in de sectorale regelgeving.

Directe effecten voor de doelgroepen

1) Regelgeving is onvoldoende afgestemd op federale wetgeving, wat voor verwarring kan zorgen (deelprobleem 2 & 4).

2) Beperkte tegemoetkoming aan de noden van de vrijwilliger (deelprobleem 3).

3) Beperkte omkadering van de vrijwilliger (deelprobleem 3).

4) Profilering van het vrijwilligerswerk binnen het welzijns- en gezondheidsbeleid gaat voor een deel verloren, doordat de beide vormen van vrijwilligerswerk losgekoppeld worden van elkaar (deelprobleem 3).

5) Juridische bescherming van de vrijwilliger (deelprobleem 4).

Verdelingseffecten

Niet onmiddellijk verdelingseffecten vast te stellen, aangezien er een inhaalbeweging gemaakt wordt om het ingebouwde vrijwilligerswerk te erkennen in de sectorale regelgeving.

Indirecte effecten

Effecten voor de Federale overheid:

- onduidelijkheid over de definitie van het vrijwilligerswerk;
- Er bestaat een discrepantie tussen de forfaitaire onkostenvergoeding die mogelijk gemaakt is door de federale wetgeving en de reeds bestaande terugbetaling van de gemaakte kosten volgens de bepalingen van het decreet.

Brusseltoets & Vlaamse Rand: aangezien het decreet voor alle vrijwilligersorganisaties binnen welzijn en gezondheid in Vlaanderen geldt, zijn er niet onmiddellijk effecten vast te stellen.

Europese regels: niet onmiddellijk effecten vast te stellen.

Vergelijkingstabel van alle effecten

Doelgroepen en betrokken partijen	Baten		Kosten	
	Omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
vrijwilligers			1, 2, 3, 4, 5	
Organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk	3		1, 2, 4, 5	
Organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk			1, 2, 3, 4, 5	
Welzijns- en Gezondheidsvoorzie-ningen	4			
Overheid			1, 2	
Totaal				

De **kindeffectentoets** is hier niet van toepassing aangezien ouderen of volwassenen de doelgroep zijn voor het georganiseerd vrijwilligerswerk.

De **armoedetoets** is hier niet van toepassing aangezien vrijwilligerswerk onbezoldigd is en daardoor vermoedelijk geen specifieke effecten voor armen waar te nemen zijn.

De **effecten voor de Vlaamse overheid** en **voor lokale besturen** zijn beperkt.

4.5 Keuze en motivering van de optie

De twee belangrijkste beperkingen in het huidige decreet die men wil wegwerken zijn enerzijds de mindere aandacht voor het ingebouwd vrijwilligerswerk in vergelijking met het autonoom vrijwilligerswerk en anderzijds het beperkt (juridisch) statuut van de vrijwilliger.

Optie 3 komt hieraan voor een deel tegemoet door de bepalingen van het ingebouwd vrijwilligerswerk op te nemen in alle sectorale regelgevingen. Hierdoor schenkt men aan het ingebouwde vrijwilligerswerk meer aandacht. Door het uitlichten van de bepalingen voor het ingebouwd vrijwilligerswerk, wordt louter een decreetswijziging gerealiseerd die te weinig garanties biedt op een degelijke afstemming met de wet van 3 juli 2005.

Optie 2 gaat nog een stap verder in het profileren van het vrijwilligerswerk binnen de welzijns- en gezondheidszorg. Door bepalingen rond de verzekering voor de vrijwilliger en de plaats van het vrijwilligerswerk in de vrijwilligersorganisaties te beklemtonen, die bovendien voor beide vormen van vrijwilligerswerk van toepassing zijn, heeft men getracht om zowel het autonome als het ingebouwde vrijwilligerswerk naar voor te brengen. Dit zorgt voor een algemene betere bescherming van de vrijwilliger en een verhoogde kwaliteit van het vrijwilligerswerk.

Het nieuwe decreet beantwoordt beter aan de actuele ontwikkelingen binnen het vrijwilligerswerk en is voldoende afgestemd op de federale regelgeving.

Hieruit kunnen we concluderen dat de keuze voor een nieuw decreet voor het vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector het meest aangewezen is.

5 Uitwerking, uitvoering en monitoring

5.1 Juridisch-technische uitwerking

De verkozen optie wordt juridisch-technisch vertaald in een voorontwerp van decreet betreffende het georganiseerde vrijwilligerswerk in het beleidsdomein welzijn, volksgezondheid en gezin.

De **structuur** van de nieuwe regelgeving is de volgende:

- We starten met een aantal definities;
- Het tweede luik heeft betrekking op maatregelen die zowel voor organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk gelden als voor organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk. Meer concreet beschrijven de bepalingen het beleid van een voorziening inzake vrijwilligers en de modaliteiten voor een afsprakennota, de verzekering en de onkostenvergoeding voor de vrijwilliger;
- De volgende artikelen bespreken de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden. Dit zal later samen met de procedures worden uitgewerkt in een uitvoeringsbesluit. Het totale subsidiebedrag wordt jaarlijks geïndexeerd;
- Vervolgens gaan we dieper in op de maatregelen die van toepassing zijn voor de organisaties met ingebouwd vrijwilligerswerk;
- Als gevolg van de bepalingen betreffende de erkenning en subsidiëring van de vrijwilligersorganisaties zijn er ook een aantal bepalingen opgenomen die het toezicht op de naleving van bovengenoemde artikelen regelen. De bepalingen die het toezicht regelen op de naleving door de vrijwilligersorganisaties, worden in punt 5.3 van deze RIA verder toegelicht;
- We ronden af met een opheffings- en een overgangsartikel. Dit impliceert dat het decreet van 23 maart 1994 betreffende het georganiseerd vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector integraal wordt opgeheven;

De **overgangsmaatregel** houdt in dat de organisaties die momenteel erkend zijn, zich dienen te conformeren aan de bepalingen van hoofdstuk II inzake rekruterings- en vormingsbeleid voor de vrijwilliger, het voorzien van een afsprakennota en een verzekering voor de vrijwilligers, binnen een jaar na de datum van inwerkingtreding van dit voorontwerp van decreet.

Taalkundig en legistiek advies werd gegeven op 23 juni 2008.

De bepalingen omtrent de juridische bescherming van de vrijwilliger kennen een vrij grote mate van **detaillering**. Dit is ondermeer zo voor de bepalingen inzake de afsprakennota en de verzekering van

de vrijwilliger. Een aantal bepalingen moeten dan ook zo breed en exact mogelijk omschreven worden, ten einde misbruiken of risico's van welke aard ook uit te sluiten.

Afstemming met andere regelgeving:

In de uitwerking van het decreet is er zoveel als mogelijk rekening gehouden met de bepalingen die opgenomen zijn in de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. Dit geldt meer bepaald voor wat de definitie van het vrijwilligerswerk betreft alsook voor de informatieplicht van voorzieningen t.o.v. vrijwilligers en de verzekering voor het vrijwilligerswerk.

De subsidiëring van het ingebouwd vrijwilligerswerk zal geregeld worden in de sectorale regelgevingen die op die organisaties van toepassing zijn.

De nodige **middelen** (personeel, processen,…) voor de realisatie en controle van de voorgestelde regelgeving, liggen in het verlengde van wat ingezet wordt in het huidige subsidiemechanisme.

5.2 Uitvoering en administratieve lasten

Het **uitvoeringsbesluit** bij voorliggend voorontwerp van decreet, zal inhoudelijk vergelijkbaar zijn met de het uitvoeringsbesluit van het huidige vrijwilligersdecreet, behalve uiteraard daar waar dit voorontwerp van decreet andere accenten legt. Het uitvoeringsbesluit zal in samenspraak met alle betrokken vrijwilligersorganisaties vorm krijgen.

Meerdere artikelen van het voorontwerp van decreet behoeven uitvoering door de Vlaamse Regering alvorens ze effectief kunnen worden toegepast. Meer bepaald betreft het bepalingen inzake:

- het rekruterings-, vormings en ondersteuningsbeleid van de vrijwilligersorganisaties;
- de afsprakennota die opgesteld wordt bij de aanvang van het vrijwilligerswerk;
- de verzekering voor de vrijwilligers;
- de erkenningsvoorwaarden, -procedure evenals de procedure voor het intrekken van de erkenning voor autonome vrijwilligersorganisaties;
- het subsidiebedrag, de modulering van de subsidiëring alsook de wijze van verantwoording voor het gebruik van de subsidie voor autonome vrijwilligersorganisaties;
- het opnemen van subsidiebepalingen voor het specifieke ingebouwde vrijwilligerswerk binnen de desbetreffende sectorale regelgevingen;
- het uitoefenen van het toezicht op de naleving van de bepalingen van het decreet;

De Vlaamse Regering stelt de inwerkingtreding vast van iedere bepaling.

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw is in deze context een belangrijke partner van de vrijwilliger om de regelgeving die voorgesteld wordt in het decreet kenbaar te maken aan de vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.

De administratieve verplichtingen worden meer geconcretiseerd in het uitvoeringsbesluit met betrekking tot het rekruteringsbeleid, de afsprakennota en de verzekering voor de vrijwilligers. Deze bepalingen gelden voor alle vrijwilligersorganisaties in welzijn en gezondheidszorg.

Verder worden er aan de organisaties voor het autonoom vrijwilligerswerk volgende verplichtingen opgelegd om de nodige erkenning en subsidiëring van de Vlaamse overheid te kunnen ontvangen:

- Het is een organisatie die geen winst nastreeft of het is een specifiek initiatief van een openbaar bestuur;
- Ze organiseert gedurende minstens 1 jaar autonoom vrijwilligerswerk;

- De organisatie van het vrijwilligerswerk is haar hoofdzakelijke doelstelling.

De Vlaamse Regering kan, indien nodig, nog bijkomende voorwaarden opleggen.

Het **subsidiemechanisme** voor de organisaties voor autonoom vrijwilligerswerk wordt geïndexeerd. De Vlaamse Regering bepaalt binnen de beschikbare begrotingskredieten het subsidiebedrag voor elke organisatie, evenals de voorwaarden voor en de modaliteiten van de subsidiëring.

De eventuele subsidies die aangewend worden voor het ingebouwde vrijwilligerswerk worden bepaald in de sectorale regelgevingen die op de organisaties in kwestie van toepassing zijn.

5.3 Handhaving

De handhaving van de regelgeving gebeurt zowel door de afdeling Welzijn en Samenleving als door de inspectie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Dit decreet wordt als kader ontwikkeld voor alle vrijwilligers binnen vrijwilligersorganisaties welzijn en gezondheid en dient als bescherming van de individuele vrijwilliger. Indien er niet voldaan is aan de voorgelegde regelgeving kan men dit als vrijwilliger steeds melden bij de afdeling Welzijn en Samenleving. Ook de administraties die bevoegd zijn voor de uitvoering van de sectorale regelgeving kunnen toezien op de naleving van de bepalingen in het kader van een subsidiering of erkenning.

Streekproefgewijze inspecties door de Vlaamse overheid zullen eveneens gehouden worden om op de regelgeving toe te zien. Van hun vaststellingen maken ze een verslag op waarvan een afschrift wordt toegestuurd aan de organisatie in kwestie.

5.4 Evaluatie

De effectiviteit onderzoeken van het nieuwe voorontwerp van decreet voor het georganiseerde vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidszorg, is een permanente opdracht tijdens de implementatie ervan. Dit zal opgevolgd worden door de afdeling Welzijn en Samenleving binnen het departement, die instaat voor de erkenning en subsidiëring van de autonome vrijwilligersorganisaties.

6 Consultatie

Een aantal vrijwilligersorganisaties werden betrokken bij de totstandkoming van dit voorontwerp van decreet.

Er werd hen gevraagd om een analyse te maken van de huidige regelgeving en hun wensen en bemerkingen hierover te formuleren. Naar aanleiding van een campagne in het najaar van 2007 werden vertegenwoordigers van de vrijwilligersorganisaties ontvangen op het kabinet om van gedachten te wisselen over de vastgestelde resultaten.

In het voorjaar 2008 werd er op regelmatige basis met een aantal organisaties overlegd en de nieuwe tekst werd met hen getoetst naar haalbaarheid en gedragenheid binnen de verenigingen. Daar waar relevant werd rekening gehouden met hun advies, suggesties en verzuchtingen over de voorgestelde beleidskeuzen. In overleg met de sector is men ondermeer tot een eenduidig voorstel gekomen voor de definitie betreffende het vrijwilligerswerk.

Er is veelvuldig overlegd met de ambtenaren van de afdeling Welzijn en Samenleving die instaan voor de opvolging van de werking van het vrijwilligerswerk, om de nieuwe beleidslijnen uit te stippelen.

De juridische dienst van de afdeling Beleidsontwikkeling binnen het departement heeft ingestaan voor de juridische verwerking van voorstellen en de redactie van het voorontwerp van decreet.

7 Overige informatie voor de Inspectie van Financiën

Het dossier werd overgemaakt aan de inspecteur van Financiën op 24 juni 2008. Op 7 juli 2008 werd een advies gegeven.

8 Samenvatting

We kunnen stellen dat vrijwilligerwerk onmiskenbaar een meerwaarde biedt in een zorgende samenleving. Die meerwaarde uit zich in het vergroten van de sociale cohesie in de maatschappij, het tegengaan van vereenzaming en het bevorderen van de individuele ontplooiing van mensen. Tegenover dit vrijwillig engagement is het noodzakelijk het vrijwilligerswerk beleidsmatig te ondersteunen en te waarderen, zodat vrijwilligers zich voldoende gesterkt voelen in de taken die ze op zich nemen.

De bestaande regelgeving rond het vrijwilligerswerk in de welzijns- en gezondheidssector is onvoldoende afgestemd op de huidige juridische context en maatschappelijke ontwikkelingen van het vrijwilligerswerk. Om aan dit probleem een oplossing te bieden is een aanpassing van de regelgeving noodzakelijk.

Hiervoor zijn 3 beleidsopties onderzocht. Op basis van de effectenbeschrijving is men tot volgend besluit gekomen:

Aangezien de keuze voor een nieuw decreet ondermeer een duidelijke profilering van alle vrijwilligerswerk binnen de welzijns- of gezondheidssector nastreeft, een transparante en eenduidige definitie die afgestemd is op de federale regelgeving beoogt en oplossingen zoekt voor de juridische bescherming van de vrijwilliger, blijkt dit de meest aangewezen keuze te zijn.

De keuze bevat volgende krachtlijnen:

- Een duidelijke profilering van alle vormen van georganiseerd vrijwilligerswerk binnen welzijn en gezondheid. De kwaliteit van het vrijwilligerswerk staat hierbij centraal;
- Een duidelijke en eenduidige definitie van het vrijwilligerswerk afgestemd op de definitie die gehanteerd wordt in de federale regelgeving rond vrijwilligerswerk;
- De nodige aandacht voor het rekruterings-, vormings- en ondersteuningsbeleid van alle welzijns- en gezondheidsorganisaties die werken met vrijwilligers;
- De bepalingen rond de verzekering en de kostenvergoeding van het nieuwe decreet gelden voor alle vrijwilligers binnen welzijn en gezondheid en worden afgestemd op de federale regelgeving betreffende de rechten van vrijwilligers;
- Het volledige subsidiebedrag voor de autonome vrijwilligersorganisaties wordt geïnexeerd.

Deze krachtlijnen worden in een nieuw kaderdecreet gegoten, om transparantie en overzichtelijkheid van de regelgeving te waarborgen.

9 Contactinformatie

Oele Demeulemeester, Afdeling Welzijn en Samenleving:
oele.demeulemeester@wvg.vlaanderen.be
tel 02 553 33 47

of

Anne Van Der Gucht, Afdeling Beleidsontwikkeling – WVG
anne.vandergucht@wvg.vlaanderen.be
tel 02 553 31 54